

НИЈЕДНО ДРУШТВО НИЈЕ НАПРЕДОВАЛО НА МРЗОВОЉИ И ПЕСИМИЗМУ

Криза кроз коју пролазимо указује на велике деформације у процесу репродукције и друштву у целини. Ми их морамо отклањати, пре свега, зато да бисмо и данас и убудуће оскудну акумулацију могли да усмеравамо у најрационалнијем правцу, како би се ефекти улагања испољили као повећање друштвеног производа и националног дохотка односно друштвеног просперитета, а не као узрок нових губитака које поново треба покривати социјализацијом дохотка.

Основни правац нашег деловања и реструктурирања привреде Београда дефинисали смо као прелазак са екстензивног на интензивни тип развоја, на потпуније коришћење упоредних предности — посебно високостручног и квалификованог рада — и на рационално укључивање у међународну поделу рада.

У функцији тога развоја је нужно даље јачати интеграционе процесе. Јер, дезинтегрисани рад и дезинтегрисани људи не могу остварити ни скромне резултате, а поготову не крупне, какви су данас неопходни нашој привреди, али и нашем друштву у целини.

Ово наглашавам зато што мислим да су одсуство јединства и дезинтегрисаност у овом тренутку највећи проблем југословенског друштва. Као што видимо, дакле захтев за јединством, удруживањем, интегрисаношћу, није само политичке природе. већ је, пре свега, израз очигледне и неодложне економске нужности. Економска дезинтеграција и парцијализација из које су се репродуковали сви други облици раздвајања у сфери политике, идеологије, културе, образовања, угрожава највиталније функције друштва. Зато је захтев за јединством ствар пре свега економских

Митинг у Земун Пољу, поводом Дана борца и свечаног пуштања у рад Фабрике нумеричких телефонских централа, Земун, јун 1985. године.

потреба, економске нужности, и појединца и друштва, а тек онда политичких, идеолошких, и других потреба.

Како ствари сада стоје, налазимо се у опасности од таквог степена дезинтегрисања друштва, који прети да наше народе истисне и одвоји од духа континента и века. И то народе који су идеју заједништва лансирали пре једног столећа, када су још увек били расцепкани на делове туђих царевина.

Данас, када је та идеја освојила Европу и цео свет, враћамо се на облике мишљења и понашања које су већ сви, или бар у развијеном свету сви, оставили за собом.

Над том чињеницом и том тенденцијом морамо да се замислимо сви и да јој се одупремо сви, а пре свега млада генерација, која по природи ствари преузима на себе одговорност за судбину тековина претходних поколења.

Највећа од тих тековина је социјалистичка Југославија. Зато би у најмању руку морала да изгледа апсурдно агитација за Југославију — четири деценије после АВНОЈ-а и после Сремског фронта. Јер нико тада и тамо није гинуо за покрајину и регион, није ни за републику, бар не у смислу у којем она данас хоће да постоји. Само су слобода и социјалистичка Југославија имале ту цену.

На чињеницу да су појаве дезинтеграције виталних функција у процесу репродукције и шире у друштву снажно присутне неће деловати никаква пука политичка залагања и идеолошка пропаганда. Или бар не битно. Једино што ту тенденцију може довести у питање су неумитне чињенице економског живота — јер овако разједињени и дезинтегрисани у економском смислу, пре свега, нећемо дуго издржати, бар не као успешни и слободни. О осталим видовима егзистенције не говорим — те друге варијанте (као оскудицу, сиромаштво, одрицање, неслогу, притиске са стране — леве и десне итд.) на жалост смо кроз своју историју добро упознали.

Имамо много проблема. Нећу да их данас набрајам. Недавна дискусија о Предлогу закључака 13. седнице ЦК СКЈ је показала да их цео народ зна, да о њима говори и отворено и компетентно. Али ми те проблеме морамо и решавати. И то сами. У противном, решаваће их други, они које и ван земље и у земљи греје нада да Југославији не иде добро. А њихова решења, зна се, су други систем, под патронатом неких других, срећнијих држава. А од среће коју доносе други систем и туђе државе ми, као што је

свима познато, умемо доста добро да се штитимо. Своју одлуку да све своје проблеме решавамо сами, ослоњем на сопствене снаге, спровешћемо онако како смо је и раније спроводили у тешким временима. Зато ми нисмо ни за какво ружичасто приказивање стварности, ни садашње, ни јучерашње, али нисмо ни за црно. *Друштво може да се креће напред ако му се понуде шансе, а не жалопојке.* Не постоји ниједно које је просперирало на мрзовољи и песимизму. Неће ни на празном оптимизму, разуме се. Али примери као што је ова фабрика и други слични примери, што нису у потребној мери забележени у нашој свести и нашој пракси, показују да имамо разлога за реалан оптимизам. Јер, широм наше земље огромна већина људи ради свој посао успешно и поштено. Имамо стручњаке у свим областима који постижу високе резултате на нивоу својих колега у много развијенијим друштвима. Имамо омладину која уме политички да мисли и реагује — показало се сваки пут до сада, социјалистички и одлучно, кад год је била на потезу. Наша деца већ деценијама расту у слободи.

Идеја социјализма и самоуправљања без обзира на све тешкоће са којима се сусреће у пракси, представља идеал малих народа и свих потлачених људи широм света. То су извори енергије која нам је довољна да се решимо невоља и да живимо боље.

Да је тако, потврђује оно југословенско срце за које верујем да куца у грудима наше омладине, као што знам да куца у грудима наших старијих другова, бораца револуције, без обзира из кога су краја Југославије.